

Izhaja vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

42580

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobi-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, vplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, 4. krat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 1.

V Mariboru, dne 7. januarja 1904

Tečaj XXXVIII.

Kmetijski načrti.

Časovno kolo se je zopet enkrat popolnoma zaobrnilo in na vrsto je prišlo leto 1904. Z neprozornim zastorom nam je zakrila bodočnost, zato ne vemo, kaj bo prineslo slovenskoštajerskim kmetom to leto, pač pa vemo, kaj hočejo v tem letu za svoj blagor in v svojo korist doseči.

Med kmeti vseh narodov se je zadnja desetletja začela bujnejše razvijati kmetijska stanovska zavednost, ki je našla svoj najlepši izraz v kmetijskih organizacijah. Tudi med slovenskoštajerskimi kmeti so vstali mladi možje, ki so klicali naše kmete, naj se zavedajo važnosti svojega stanu in naj z gospodarsko organizacijo preprečijo propad svojega stanu. In res se je ustanovilo mnogo gospodarskih združenj! Toda večina teh združenj se ni povzpela do nikakega delovanja in nekatere so se vsled tega celo razdružile. Oblasti so jim stavile neštivilno zaprek, ne pa da bi jih podpirale; trgovci so jih gledali nevoščljivo, čeprav nimajo te zadruge istega namena kot konsumi; vodili so jih možje, ki so poznali pač končni veliki smoter združenj, a niso vedeli za majhen začetek; posamezne zadruge na deželi niso imele nobene osrednje zveze, ker vlada ni dovolila take ustanovitve vsled sovraštva do slovenskega življa; a tudi naše razumnštvo jih ni podpiralo, ker ali ni imelo smisla za novodobne nazore, ali pa, ker jim stvar ni ponujala dobička — in zato ni nobeno čudo, če se pri nas gospodarsko združništvo ni razvilo, kakor bi bilo treba. Zadrugiška misel pa je vključ v dosedanjam

neuspehom edino rešilna misel za naše kmete, vsled tega je ne smemo opustiti, ampak skrbeti, da se zopet oživi ter najde druge ljudi in druge razmere!

Tudi več konsumov se je ustanovilo v zadnjem času na Slovenskem Štajerju, da se kmetje branijo pred narodnosovražnim in tudi oduševskim trgovstvom. A pri konsumih ni bilo sreče, in propadli so večinoma. Ugonobilo jih je silno sovraštvo nasprotnih trgovcev, a še večkrat nepoštenost oseb, kojih roke so prihajale s konsumnim denarjem v dotiko. Poštene osebe pa, ki so bile zraven, bile so premalo trgovsko izobražene, da bi pazile in nadzorovale poslovanje, in tako je moral priti pok za pokom!

Če si torej naši kmetje hočejo priboriti boljše bodočnost s samopomočjo, potem jim je pred vsem potrebna korenita kmetijsko-stanovska izobrazba. Na druge se je malo zanesti, a sam si bo pomagal kmet le takrat, če bo v svoji stroki izobražen, kakor je v sedanjih časih potrebno. Zato je neizogibno, da dobijo naši kmetje slovenske kmetijske šole, kakor jih imajo že drugi narodi celo vrsto. Dobro, ako se kliče na zborovanjih po slovenskih meščanskih šolah, slovenskih gimnazijah, po slovenskem vseučilišču, a kmetje naj povzdigujejo na vsakem zborovanju svoj glas po kmetijskih šolah. Kmetijska šola v ljutomerskem okraju in kmetijska šola v šostanjskem okraju je že dosedaj bila na našem kmetiskem programu, naj ostane še tudi zanaprej!

Kmetijske šole bodo, če jih dobimo, le polagoma prinesle svoj blagoslov slovensko-

štajerskemu kmetu. A ta mora živeti tudi danes, za to mora gledati, odkod že sedaj dobi denarja, katerega hoče imeti država, dežela, okraj in občina. Mnogo naših kmetov se živi od živinoreje. To povzdigniti, mora biti skrb slovenskih kmetov. Snujejo se torej naj kmetijske, bikorejske in svinjerejske zadruge, katere tudi dežela rada podpira, pri katerih se nič ne stavi v nevarnost, ki pa so vendar za povzdigo živinoreje neprecenljive vrednosti.

Nad naše vinogradništvo je prišla huda bolezen, trtna uš. Kjer se je ni, ne bo dolgo pustila čakati na-se. Naši kraji so kaj ugodni za vinogradništvo, za to bi bilo škoda, to panogo opustiti, ampak bolezen je treba pregnati. Tukaj se naj okoristijo naši slovenski vinogradniki z vsemi dobrotami, ki jih delita država in dežela za prenovljenje vinogradov v obliki brezobrestnih posojil in napravo trsnic ter uzornih nasadov. V gornje-radgonskem-šentlarijskem okraju se je pokazala trtna uš še le v zadnjem času, za to se naj tamkaj kmetje pobrigajo, da dobijo državne in deželne trsnice in da se uzorni vinogradi napravijo na njihovih, ne pa na posestvih bogate nemške gospode!

Na Slovenskem Štajerskem še imamo veliko lepih, krasnih gozdov. Tudi lesoreja ni prirojena znanost posestnikom gozdov, ampak se je morajo učiti. Potrebna bi bila vsaj priprosta zimna šola za lesorejo. Nemara bi večja izobrazbenost v tej stroki pomagala tudi, da se iznebi naše slovenskoštajersko lesotrtstvo židovskega upliva, pod katerim sedaj ječi in propada!

Listek.

Matej Slekovec,

župnik Sv. Marka in kn. šk. konsist. svetovalec.

Ni je več! Ni več zlate, plemenite duše v telesu! Ni ga več močnega, visokega moža med živimi. Nimamo več prečastit. gospoda Slekovca, nima ga katol. cerkev, nima ga narod slovenski, nima ga vladikovina lavantinska, nima ga župnija markovska, nima ga veliki venec prijateljev in častilcev, nima množica otroško vdanih src svojega duhovnega očeta.

Telo plemenito počiva v srcu slovenskem v beli Ljubljani, še plemenitejša duša počiva v Srcu Jezusovem. Dela njegova pa živijo in bodo živela vekomaj, ker so storjena v večnem Bogu in za večnega Boga. Da počastimo velikega moža dostojno, hočemo mu tudi tukaj postaviti skromen spomenik po svojih močeh, nadejaje se in trdno prepričani, da bo slovensko slovstvo še drugopot primernejše in natančnejše slavilo zasluge moža, ki se skratka med nami nadomestiti sploh ne da.

G. Matej Slekovec je bil rojen dne 6. avg. 1846. Starši so mu bili pošteni slovenki kmetje pri Negovi v Slov. goricah. Pravil je nekoč sam, da je bil krščen na ime Matija,

a pozneje se je jel pisati Matej. Obiskoval je doma staro ljudsko šolo ter bil učenec znanega Josipa Freuensfelda, očeta našega slovenskega pesnika in pisatelja Freuensfelda. Četrti razred in latinske šole je obiskoval v Mariboru, kjer je le prepogostokrat »na solnec« obedel, včasih po več dni ni niti drugega zavžil nego suhi kruhek. Podpora od doma je bila namreč borna, ker je mladi dijak že rano zgubil dobro mater, a namesto nje dobil mačeho, ki je bila prava pisana mati. Nekaj časa je stanoval mladi latinec pri nekem rokavičarju, kjer je pridno pomagal pri šivanju rokavic, da si je tako zaslužil majhno gorko večerjico. Ta borba za vsakdanji kruh je vsadila mladeniču visoke rasti prvo kal bolehavosti, katera ga je spremljala že iz mladih let do groba. Vključ praznega želodca se je visoki, šibki Matej prav dobro solal. Posebno ga je zanimala fizika in matematika. Le jeden predmet mu je presedal, to je bila zgodovina. Pač čudno, poreče zdaj vsak, ki pozna Slekovčeve zasluge za zgodovino. Težko je bilo življenje mladega dijaka onih devet let, a utrdil se je njegov značaj do vstrajne jeklenosti, in srce si je ohranil nepopačeno sredi nevarnostij sveta. Zato je brez odloga vstopil v mariborsko bogoslovnico, kjer pa je kmalu začel bolehati. Bruhal je kri ter moral iti za več mesecev na dom.

»Potikal sem se po domačih gozdih«, pravil je nekoč sam, »ter študiral, kar sem mogel, da sem lahko šel koncem tečaja k izpitu. Bival sem pri negovskem gospodu župniku, ker me mačeha še videti ni mogla. V takih razmerah se je čutil mladi bogoslovec kakor prognanec, kakor izgubljena ovčka, kakor je sam naglašal še pozneje. Le prerano se je zresnil in neka britkoba mu je legla v srce in dušo in ni ga zapustila do hladnega groba.

Srečno je vključ v slabosti svoji premagal bogoslovne študije, kjer sta bila sedanjí stolni župnik čast. kanonik gosp. Bohinec in sedanjí jezuit P. Lempl njegova profesorja.

Dne 23. julija 1871 je bil posvečen mašnika ter je na svoj 25. rojstni dan dne 6. avg. prvo mašo zapel v domači fari. Na sv. Roka god 1871 je nastopil prvo svojo kaplansko službo v Središču, ki leži majhno uro hoda od ogrsko-hrvaske meje ob levem bregu Drave, ter se danes slovi kot narodni trg versko-značajnih prebivalcev. Po smrti g. župnika Jož. Vrtnjaka je bil l. 1874 tam eden in pol meseca provizor, potem ostal kot kaplan do 30. aprila 1878. Dobri prebivalci tega kraja so mu ostali do konca življenja najbližje pri srcu. Hvalil jih je često ter z veseljem govoril, kako dobro in blagoslovno je bilo v tem kraju delovanje sosebno

Da se spravijo kmetički pridelki drago v denar, treba je tudi ugodnih prometnih sredstev, dobrih cest in železnic s priličnimi zvezami. Jako potreben železnice je kraj med Poljčanami in Brežicami. Vino, različno sadje, živino, vse to proizvaja ta kraj v obilni meri, a manjka mu železnice, po kateri bi prihajali kupci in izvažali kmetijske proizvode. Sotška železnica mora biti v slovenskoštajerski železniški politiki na prvem mestu! Jako silna je tudi zveza mursko-poljske železnice s progo Pragersko-Čakovec.

Kupčiji s kmetijskimi pridelki bi mnogo koristile tudi vsakoletne razstave gospodarskih pridelkov, živine, orodja itd., ki bi se naj prirejale po okrajih. Pri izobraženih kmetih drugih narodov in drugih dežel je to splošna navada, ki ne služi kmetom toliko v zabavo, ampak v pouk in korist. Presajajmo na naša tla, kar najdemo drugod dobrega!

Za gornjesavinjsko dolino je prava kmetijska zahteva posebnega okrajnega glavarstva za sodne okraje Vransko in Gornjigrad. Sicer je že ustanovljena ekspozitura v Mozirju, a to ravno je najboljši dokaz, da potrebuje Gornja Savinjska dolina posebnega okrajnega glavarstva, kajti ekspozitura je vendar le polovičarska naprava!

Slovenskoštajerski kmetje! To so nekateri načrti, zapisali smo jih za vas, da jih izvedete in uresničite v svoj blagor! Časi so resni, naj bo tudi resno naše delo za ohranitev slovenskega kmetijskega stanu!

Politični ogled.

Ljudski shod v Ljubljani. Katoliško-narodna stranka si upa že tudi v Ljubljani prirejati javne, vsem pristopne ljudske shode. Takega je priredila zadnja nedeljo, dne 3. dec. Zbralo se je okoli 3000 ljudi na shodu, govorila sta poslanca dr. Šusteršič in dr. Krek. Ko je hotel govoriti tudi socialdemokrat Linhart, nastal je velikanski vihar. Ljudstvo ga ni pustilo k besedi in nazadnje je predsednik shod razpustil. G. dr. Šusteršič se je spomnil v svojem govoru tudi na osebne napade, ki jih ljubijo njegovi nasprotniki, ter rekel: »Liberalci me obrekujejo, da je meni za gospodstvo v deželi, da delam iz sebičnih namenov. Na tem mestu izjavljam, da sem pripravljen, umakniti se v tistem hipu iz političnega življenja in odložiti vse javne časti, kakor hitro pride ljudstvo do zmage na Kranjskem. (Glasni ugovori: »Ne, mi Vas ne pustimo!«) Meni se gre za pravice ljud-

ker so v Središču dobre, pobožne matere. Tukaj se je posebno zavzemal za družbo »Naše ljube Gospe presv. Srca«, v katero je sprejel nad tisoče udov. S č. g. župnikom Simoničem ga je vezala vez prijateljstva, dokler so bili živi, tu se je tudi seznanil z knjižničarskim kustosom na Dunaju dr. Simoničem, s katerim sta ostala dobra prijatelja do konca. Tu se je jel baviti s homeopatijo ter tem načinom rešil marsikatero za smrt sprevidenega smrtno kose. Imel je ministranta Tineka iz Dogšove hiše, ki mu je k srcu prirastel ter ostal najljubši spominček Središča kot pobožen duhoven, profesor in sedaj župnik na Hrvaškem. Tu je bil tudi mali Ozmec njegov učenec. Zbolel mu je na smrt. G. katehet Slekovec ga sprevidi, spozna davico, poda mu homeopatične kapljice ter reši otroka materi, sv. cerkvi pa pridnega duhovnika, ki je sedaj tudi že župnik. V počitnicah se je seznanil z nekim mladim bogoslovcem Središčanom, Bedjanič po imenu. Študiral je v Zagrebu, imel nekega izrednega profesorja in g. Slekovec je rad pripovedoval, koliko se je iz dogmatike in moralke naučil od tega dobro podkovane mladega veleuma. Pravil je o njem, da je neki imel srce na desni strani, da je bil izredno pobožen in svet in hranil ja neka pisma Bedjaničeva, katerega je prerano umrlega čislal in ljubil,

stva in prav nič nimam proti temu, če drugi uživajo sadove truda, katerega sem jaz imel.

Rusko-japonska vojska? Napetost med Rusijo in Japonsko še traja zaradi polotoka Koreja naprej. Velesile se trudijo, da bi se spor poravnal mirnim potom in zatrjuje se, da bo imel trud velesil tudi uspeh. Kljub temu se Rusija in Japonska s silovito hitrostjo pripravljata na vojsko. Vojska se lahko vrši na suhem in na morju. Ali Rusija se hoče na vsak način ogniti pomorski vojni, ker bi najbrže podlegla. Japonsko ladijevje je zgrajeno še le zadnjih šest let in je najboljše oboroženo. Obstoji iz 6 linijskih ladij, 6 oklopnih križaric, 6 malih križaric in več manjših ladij. Japonski mornarski častniki so izvežbani po nemškem vzorcu.

Makedonske razmere. Vodje makedonskih vstašev obiskujejo sedaj velika mesta po Evropi ter nabirajo denarnih sredstev za ranjence in za nadaljevanje vojske. Vodja Sarafov se je izjavil proti nekemu pariškemu časnikarju, da se makedonski ustanek v spomladi zopet prične, istočasno pa se bo tudi pričel ustanek v Armeniji na azijskih tleh. Tako bo turška vojska morala biti razdeljena. Poleg tega bodeta skoro gotovo stopili na bojno polje tudi Srbija in Bolgarija, avstrijske čete pa že čakajo v Novem Bazarju, da prikorakajo v Staro Srbijo. Sarafov je končal z besedami: »Lepi dnevi nas čakajo, ko skopni sneg.«

Dopisi.

Od Sv. Trojice v Slov. goricah. (»Štajerčeve« laži.) Štajerc je prinesel v 26 številki m. l. podel dopis, v katerem blati našega časti vrednega gosp. župnika in gvardijana P. Nikolaja. Dopis je od kraja do konca lažnjiv. Dopisnik piše, da imamo šestero očetov frančiškanov in sicer po rodu 5 Kranjcev, oče gvardijan pa je Hrvat. Resnica pa je, da so le trije Kranjci, gvardijan pa so štajerski Slovenec. Dalje piše, da gospod gvardijan vsako nedeljo in praznik pridiga in krščanski nauk razlaga praznim klopem. V čast Trojičanom bodi povedano, da malokje toliko ljudi posluša pridigo in krščanski nauk, kakor pri nas. Prazna klop je pač gotovo tam, kjer bi moral sedeti ti dopisun. Kdaj si pa slišal, da bi gospod gvardijan kleli »Štajercijance« in nemčurje? No, saj ni čuda, ker nemškutarji imajo neki drugači zvrtna ušesa kakor pravi Slovenci, zato tudi drugače slišijo. Kaj pa tebe briga, malopridni dopisun, ako župnik dvakrat pri-

digajo v nedeljo in praznik, da jih blatiš v tem neumnem, budalosti polnem listu, saj vendar župnik stori, kar oni hočejo. Zato bi lahko opustil tvoje pisarjenje! Seveda tega ti tvoja ošabnost in napuhnjena glava ni dopustila. Ti lažnjivi dopisnik lažnjivega »Štajerca« zapomni si, da se boš tudi ti poprej prepričal, ali je res ali ne, kar boš pisal. Tega si tako ne boš zapomnil, ker je znano, da tehtajo možgani nemškutarja 200 gramov manj, kakor zavednega Slovenca. Torej ni čuda, če to pozabiš. Morebiti te je pa pri dopisu luna trkala! No, tedaj te pa pomilujmo. Vi pa, dragi Trojičani, posebno mladeniči in dekleta, ki ste v mladeniški in dekliski družbi, skrbite, da kmalu izgine iz naše lepe župnije ta strupeni ptujski list, kateri blati naše najdražje svetinje, ljubezen do vere in mile naše domovine.

Od Sv. Bolfanka v Slov. gor. (Naša farna cerkev.) Letošnje leto se je končalo in ljudstvo se zahvaljuje Bogu za prejete dobrote. Tako se tudi mi bolfanski farani moramo zahvaliti najpoprej Bogu in potem pa nekaterim darežljivim faranom. Naša cerkev je bila pred 24 leti opustošena in tako rekoč prazna. L. 1880. pa so nam naš rajni g. dr. Jožef Muršec Zivkov, vpokoj. profesor v Gradcu, darovali veliko svoto 4120 K za obok cerkve in za nadstropje nad zakristijo, kjer je lepa shramba za mašno obleko in za cerkveno opravo. Obenem smo tudi dobili nov glavni oltar, za katerega so g. dr. Jožef Muršec darovali 300 K, nove sedeže in v cerkev cementna tla z različnimi barvami. Tisto leto so g. dr. Muršec darovali tu svojo 50letnico mašništva in so nam obenem mil. knezoškoč Jakob Maksimilijan Stepišnik posvetili cerkev in glavni oltar. L. 1885. smo imeli drugo veselje, ker smo postavili nov zvonik in dobili 4 nove zvonove, za katere so nam zopet podarili g. dr. Muršec 2000 K. Nadalje so nam darovali sledeči dobrotniki: lepo podobo prečist. Spočetja Device Marije Janez in Liza Firbas iz Biša; podobo sv. Jožefa Matija Gomilšek iz Biša, sv. Stanislava Marija Gomilšek iz Biša, katerega so nam blagoslovili naš milost. knez in škof dr. Mih. Napotnik. Takrat so obiskali tudi Gomilšekovo hišo. Dalje so darovali: sv. Gero Gerca Šalamun iz Biša, sv. Frančiška Seraf Gerca Klamfar iz Biša, sv. Katarino Siensko pa Katarina Murko iz Biša. L. 1895. pa so nam dali čast. gosp. Jožef Šinko, takratni župnik, celo cerkev lepo in okusno slikati v čast sv. Družini in med tem tudi novi stranski oltar sv. Družine. Naročili so tri nove svetilnice za večno luč, kjer so tudi darovali č. g. Jos. Muršec 200 K. Jož. Peterc pa še drugo novo

kot dragocen spomin. Tudi z bratrancem Bedjaniča, sedajnim ravnateljem Bedjanič se je seznanil. Ta biva sedaj v Mostaru.

V Središču se je tudi g. Slekovec poprijel domače zgodovine. Središčani bi morali dokazati neke pravice, a ne vedo prav kako in kaj. G. Slekovec pa išče in stika in tuhta, slednjič najde staro listino, kjer so zapisane vse pravice trga Središče. To je bilo veselje za njegovo srce, ljubljnim Središčanom pomagati iz zagate. In ker je bil trud z veliko zmago venčan, nagibalo ga je najbrže to, da je začel raziskovati domačo zgodovino, napisal droben zvezček o Krucih (ki je še zdaj v rokopisu) ter do dobra kmalu vedel vso preteklost Središča. Še mi je dobro v spominu, kako je leta 1888 dne 27. avg. pri cesarski 40letnici ob veliki veselici na Gradiču (kraj, kjer je nekoč stal središki grad) g. Slekovec že kot župnik markovski podaval zgodovino središkega trga. Vse je strmelo nad učenostjo in zgovornostjo visokega, tankega gospoda.

Ker je pa zgodovina jednega kraja v tesni zvezi z zgodovino drugih krajev, zato je gosp. Slekovec s svojimi študijami kmalu zabredel v celi labirint, ki se mu je pa kmalu priljubil, ker ga je bil kos njegov bistri duh. In zgodovina domačih krajev in z njimi v zvezi zgodovina vseh slovenskih

pokrajini mu je ostala zvesta spremljevalka ter mu priborila lavorjev venec na nagrobni spomenik.

Središčani pa so ostali g. Slekovcu tako dragi, da jih je smatral kakor svoje domačine, Središče kakor svoj dom. Nekoč se je pošalil pokojni duhovnik Središčan Seinkovič: »G. Slekovec je kanonik središki«; s temi besedami je hotel nekako kazati, kako ljubijo in čislajo tudi tržani svojega nepozabnega gospoda Slekovca.

1. maja 1878. odpotoval je g. Slekovec v Cirkovec na gornje Dravsko polje. Tudi tukaj se je kot pobožni duhovnik, imenitni pridigar in goreč, neutrujen spovednik kmalu priljubil vsem dobrim župljanom; le prekmalu ga je škofova želja odzvala v novo župnijo in gosp. Slekovec se je preselil 17. junija na praznik presv. Jezusovega 1879 k Sv. Marku nižje Ptuja. Bil je tu pri g. župniku Janezu Bezjaku, katerega je čislal in imenoval svetega moža. Sorodni duši sta se kmalu srčno ljubili; g. Slekovec je zasluž v kratkem kot imeniten govornik, njegova spovednica je bila oblegana že od 4. ure zarana, kadarkoli je bil večji praznik in z vnemo je širil tudi tod češčenje naše ljube Gospe presv. Srca.

(Dalje prihodnjič.)

M.